

het zintuiglijk-waarembare alleen. Ze loochenen tot hun groote schade de natuurlijke verdorvenheid van het kind en de macht der zonde.

Geen wijsheid in eeuwige dingen is er voor die Gods Woord verwarpen. Dat Woord roept op om de kinderen op te voeden in de leering en vermaning des Heeren. Dat is geen individualiteitsontplooiing, geen oproep tot activering van wat in het kind is, tot sociale samenwerking allereerst. Het is de oproep om zich te buigen voor de macht van het Woord, om te laten inwerken de majesteit der Openbaring, om te laten werken Gods Geest in het hart.

Aldus alleen ontmoeten elkander de methodes van het van buiten af en die van het van binnen uit, van deductie en inductie, van de individuele en de sociale vorming. Aldus leert het kind de twee groote geboden der liefde tot God en tot den naaste verstaan en beoefenen.

STRIKWERDA.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De betekenis der Jeruzalemsche Conferentie.

„De Macedonier“, ons zendingstijdschrift, nam een artikel over van Dr H. A. van Andel uit „De Opwekker“, waarin hij een beoordeling gaf van de Zendingconferentie te Jeruzalem, ten vorige jare gehouden.

„De Hernaut“ neemt dit artikel over en hecht er zijn adhaesie aan. En wij kunnen ook niet anders, dan de bezwaren van Dr van Andel onderschrijven. Trouwens, wij hebben indertijd onze opmerkingen niet teruggehouden, met name wat de „Boodschap“ betreft.

Vooral treft ons, dat Dr van Andel zoodanig mogelijk wil blijven meewerken aan de internationale zendingbeweging, maar hij laat duidelijk uitkomen, dat op de Conferentie te Jeruzalem zich verschijnselen voordeden, die op den duur hem wel eens zouden kunnen noodzaken zich terug te trekken.

Als een man als Dr van Andel zoo schrijft, dan blijkt wel, dat de Conferentie niet met onverdeelde sympathie kan worden toegejuicht.

Trouwens, tegen alle samenwerking zijn er bezwaren. Maar wij moeten toch niet het karakter eener conferentie uit het oog verliezen. Zij geeft toch geen besluiten, waaraan de deelnemers zich hebben te onderwerpen. Maar zij is veelmeer een samenspreking van belanghebbenden in dezelfde zaak. Van alle kanten worden de vraagstukken bezien. Indien mogelijk wordt een oordeel uitgesproken. Ook komen de verschillende inzichten ter sprake, die aanleiding tot botsing kunnen geven. En ten slotte gaan de deelnemers naar huis, om met het gehoorde winst te doen.

Wat nu de Conferentie te Jeruzalem betreft: het schijnt ons toe, dat in onze gereformeerde pers meer kritiek is uitgeoefend dan het beteekenisvolle ervan is aangewezen. En loopen wij dan niet gevaar onbillijk te worden? O, wij erkennen volkomen de juistheid der kritiek. Er is zelfs nog meer kritiek te geven. Dr M. Schlunk in zijn boek „Von den Höhen des Ölberges“ zet het mes der kritiek er diep in! Zelfs wordt aan zijn kritiek in „The Int. Rev. of Miss.“ een artikel gewijd onder den titel: „A German view of the Jerusalem meeting“.

Toch laat Dr Schlunk ook het volle licht vallen op de betekenis dezer Conferentie; ja, heel zijn boek, waaraan verschillende Duitsche afgevaardigden naar de Conferentie meewerkten, doet die betekenis helder uitkomen.

Zeker, hij wil uitdrukkelijk verklaren, dat uitspraken eener conferentie zoo licht het karakter van een compromis krijgen, en in meer dan één beteekenis kunnen worden opgevat. Maar dit is nooit te voorkomen met een internationale bijeenkomst van zooveel verschillende richtingen. Men moet zich veel meer verbazen, dat nog in zoo menig opzicht overeenstemming bereikt werd, en eenparige uitspraken konden worden gedaan!

Wij moeten ook niet verwachten, merkt Dr Schlunk op, dat conferentie-uitspraken de oplossing der zware problemen kunnen geven. En wie aan zulke uitspraken den maatstaf van wetenschappelijkheid wil aanleggen, en er eischen aan stelt als aan een wetenschappelijk betoog, gaat feil. Zelfs liet de Conferentie te Jeruzalem meermalen een formuleering achterwege, omdat men er zich niet riep voor achte.

„De Conferentie moet niet als een eindpunt worden beschouwd, maar als een brandpunt, waarin de stralen voor een oogenblik samenkomen, om dan ieder in eigen richting verder te gaan. Ja, haar betekenis zal eerst dan gebleken zijn, indien haar gegevens of in de praktijk worden omgezet in daden, of als bevruchtende kiemen in de gedachtenwereld der Protestantische wereldzending worden opgenomen.“

Het zou dus niet recht zijn van de Conferentie meer te willen maken dan zij zelf wilde zijn.

Hoeveel materiaal heeft de Conferentie niet bijeingebracht voor schier alle onderdeelen van den zendingsarbeid!

Neem b.v. de verhouding tusschen de oude en de jonge kerken.

Dit vraagstuk was op de Conferentie van Edinburg in 1910 nog niet aan de orde. Maar nu drong het zich met kracht naar voren. Een derde van de 250 deelnemers kwam van het zendingveld. De verschillende Inlandsche kerken uit China, Japan, Indië, Afrika, Korea, hebben zich niet te vergeefs laten hooren.

En nu is het waar, dat wij met onze zendingkerken

in Ned. O-Indië nog geheel aan het begin staan. Maar het zal niet lang meer duren, of de kwesties, die te Jeruzalem werden behandeld, zullen ook door onze zendingmannen onder de oogen moeten worden gezien; ja, in enkele opzichten worden zij reeds nagegaan. Nu, wat in het rapport van Jeruzalem over deze dingen gezegd is, biedt rijke stof tot overdenking en een waardevol bezit.

Dr Schlunk oordeelt ervan: „De uitspraken hebben de betekenis van een program voor de toekomst, wat nog te meer opmerkelijk is, omdat met den ouden formeelen eisch van zichzelf onderhoudende, zichzelf regeerende en zichzelf uithreidende kerken gebroken werd, en de geestelijke hooftaamheden naar voren werden geschoven.“

Over het rapport inzake het Zendingsonderwijs heft Dr Schlunk een juichtoon aan. Het is bekend, dat Dr Schlunk in de zending een gezaghebbend man is en in elk opzicht tot oordeelen bevoegd. Maar dit geldt vooral ook het onderwijs. In het „Neue Allg. Miss. Zeitschrift“ schreef hij verschillende waardevolle artikelen over dit onderwerp. Hij noemt de uitspraken der Conferentie een „onderwijsmanifest“. Hooft hem zingen:

„Ik zie in dit dokument een eerste en over het algemeen welgeslachte poging, om ten eerste het geheele onderwijs der zending als religious education uiteen te zetten en Jezus als voorbeeld in het leeren aan te prijzen, en ten tweede in heel dien arbeid de resultaten van de paedagogisch-psychologische wetenschap van onzen tijd planmatig aan te wenden.“

Tegelijk brengt zij klaar voor het bewustzijn, wat trouwens in de Conferentie zelf ook werd gezien, dat de wereld tegenwoordig niet meer door muren wordt afgehekend, zoodat men Amerikaansche, Engelsche, Duitsche en andere typen tegenover elkander kan plaatsen; veel meer gaan er in de onderwijskwesties „horizontallageringen“ door de menscheit, en is er bij alle verschil toch ook veel overeenstemming...

Het kan zeer spoedig noodig worden, om in plaats van zendingelingen, paedagogen van beroep of ten minste paedagogisch geschoolde theologen uit te zenden, die tegelijk de Engelsche en Fransche en Duitsche theologie en paedagogiek onder de knie hebben.“

Er ware nog meer te noemen, om te laten uitkomen, van hoeveel betekenis deze Conferentie is. De verschillende onderwerpen vragen daartoe afzonderlijke behandeling.

De Conferentie was niet een gereformeerde vergadering; allermint. Maar toch kan ook een gereformeerd mensch van harte instemmen met een uitspraak als deze, door haar in de wereld gezonden:

„Het tegenwoordige geestelijke leven in de kerken is niet in overeenstemming met en beantwoordt niet aan de taak, waarvoor zij staan. Waren wij er niet

Verhoogde Christus, ach, Gij zijt zoo verre en d'aarde is zoo nabij en, z'is zoo schoon; wij worsten vruchteloos, dat niets versperde den weg der blikken tot uw glans en troon — Dan doet de vijand onze zielen zeere: zie, wij verstaan uw machteloos pogen niet: „Wanneer g'uw liedren zingt, waar is uw Heere, en: als g'uw Heere zingt waar is uw lied?“

Waarom hij alzoo eindigt:

O, Koning van ons lied en van ons leven, het leven ligt in puinen om ons heen; Gij hebt het ons in hoop en glans hergeven; Nu wijdt ons hart het niemand anders, neen!“

Maar, nog laat het machtig uitbreken van het zielsdiepe lied, dat Jezus looft, onder ons zich wachten, al is er hier en daar een belofte en klinkt er een toon, die een zuiver geluid doet hooren. Ik denk o.a. aan de sinds alweer verstilde stem van Geerten Gossaert, die zooveel beloofde in zijn „Experimenten“. Ik kies daaruit: „Els Daimona“¹⁾:

Laat nu, in angst en pijn,
Meester, mij niet alleen...
Wien heb ik buiten U?
Immers, niet een?

T liefste dat Jeugd gewon
Naamt ge mij, liefde en eer.
K zweeg. Dat de Dienaar niet
Twist met den Heer!

Vordert Gij alles nu?
K zwijg. Want ook dit is recht.
Zij Gij de Meester niet?
En ik de Knecht?

Maar blijf bij mij, blijf bij mij,
Blijf bij mij, o mijn God!
Maak niet uw woord te schand,
Maak niet uw trouw ten spot!

Hoort... om mijne eenzaamheid
Hoort U 't gemeen....
Laat mij, in angst en pijn,
Meester, niet gansch alleen!

Peter van Maars sloeg even een teederen toon aan in zijn „Klarenden Luchten“²⁾ (ik denk b.v. aan zijn „Jezus en de ziel“), maar daarbij bleef het dan ook.

Jacqueline van der Waals schonk verzen van zuiveren geloofstoon (zie met name hare „Laatste Verzen“³⁾), maar een eigen Jezus-lied heeft ook zij ons niet nagelaten.

Tot op heden heeft misschien wel het klaarst van zijn Heiland gezongen: Willem de Mérode, uit wiens bundel „Het kostbaar Bloed“, ik citeer het aandoenlijke: „Nij het Kruis“⁴⁾:

Dwaasheid, ergernis, kracht Gods.
Paulus.

Ik heb op Golgotha gestaan
En zag 't gelaat van Jezus aan,
Dien men als een ellendeling
Aan 't kruishout hing.

Daar rees zijn lichaam angstig bloot,
Zijn oogen duistrend naar den dood,
Handen en voeten smartgekromd,
Den mond in drogen dorst verstomd.

Is dit een Heiland naar mijn wensch,
Een veeg en afgetroet mensch?
En kan dit zwaarigeronnen bloed
Een balsem zijn voor mijn gemoed?

Toen heeft mijn ziel tot U geschreid
In groote godverlatenheid:
Heb met ons beiden medelij,
O Heer, verlos Uzelf en mij.

Toen doofde Gij der zinnen schijn
Als lampen die niet noodig zijn.
En als een lauwe regen viel
Uw bloed in mijn verleppe ziel.

Toen zag ik dwaze zwakkeling
Den Heer, Die voor den hemel hing,
Die al mijn zonden en mijn smart
Leed aan zijn doodbekropen hart.

Wat wordt Uw bitterheid mij zoet!
O Heer, er daalt een honingvloed
Van liefde uit Uw gescheurde zij.
Gij dorst en derft en lenigt mij.

Ik weet, voor wien Gij sterven woudt,
Aan dit van God vervloekte hout.
Ik moest daar hangen, ziel en lijf
Der wereld tot een tijdverdrijf.

Gij wilt U geven, en Gij sterft
Voor mij, die dikwijls van U zwerft.
Maar in mijn woergekeerd gemoed
Leeft Gij, en Gij leeft mij voorgoed.

Aanzie, aanzie mijns harten rouw
En ken, die U niet kennen wou.
En gun Uw fellen moordenaar
Een woord van troost, een enkel maar.

Ik weet wel, dat Gij mij bemint,
Maar ach, een ongehoorzaam kind
Zal schreien en niet zijn gerust
Eer 't is getroost en afgekust.

Wat wordt Uw bitterheid mij zoet.
O Heer, er is een honingvloed
Voor mij, die overal U zocht
En aan het kruis U vinden mocht.

Terwijl ik tenslotte nog heenwijzen wil naar een der jongsten: W. A. P. Smit, die in zijn: „Feesten van 't Jaar“, rijke beloften biedt. Van hem laat ik U hooren:

Goede Vrijdag.

Zooals een vrouw haar pijnen lijdt
Om 't liefste, dat uit haar begint,
En in de felste amarten strijdt
Om 't aarzlend leven van haar kind —

Zooals mijn Moeder duelloos leed
En daalde tot den grens der dood,
Maar door haar pijn mij worden deed
En mateloos het leven bood —

Zoo, Christus aan het kruis, zijt Gij
Een moeder in den groep der pijn,
Dat met U, als Uw kinderen, wij
In 't zelfde leven zullen zijn.

O Moeder, die de Christus heet
En deze hoogste Liefde zijt,
Voor wie ons hart geen beden weet
Dan: Jezus Christus, o Gij lijdt....⁵⁾

¹⁾ Tweede druk 1920. Rotterdam, W. L. en J. Brusse's Uitgevers-Maatschappij, pg. 7-15.

²⁾ Tweede druk 1927 bij C. A. J. van Dishoeck te Bussum: pg. 38/42.

³⁾ A.w. pg. 154.

⁴⁾ Uitgegeven door C. A. J. van Dishoeck te Bussum, 1924.

⁵⁾ 2e vernieuwde druk, N. V. Van Lothum Slaterus' Uitgevers-Maatschappij, Arnhem, 1925: pg. 107.

⁶⁾ Guido Gezelle's Dichtwerken: Gedichten, Gezangen, Geboden en Kleingedichtjes, Zesde Druk, L. J. Veen, Amsterdam, 1913: pg. 19/20.

⁷⁾ Amsterdam, P. N. van Kampen en Zoon, 1907: „Van Aangezicht tot Aangezicht“, pg. 7/10.

⁸⁾ 1916, Uitgegeven bij van Dishoeck te Bussum: pg. 67/8.

⁹⁾ N. V. Uitgeverij Maatschappij „De Zonnebloem“, Apeldoorn, 1919.

¹⁰⁾ Ling, de Waalburgh, Blaricum, 1923.

¹¹⁾ N. V. Uitgevers-Maatschappij van Lothum Slaterus en Visser, Arnhem, 1922: pg. 52/4.

¹²⁾ Uitg. van de Uitgevers-Mij. Holland, Amsterdam, pg. 23